

PREDNOSTNE TEME PROGRAMOV PROFESIONALNEGA USPOSABLJANJA V ŠOLSKEM LETU 2026/27

Ena ključnih usmeritev vzgoje in izobraževanja ter eden izmed temeljnih stebrov, na katere se bodo družbe v prihodnosti še intenzivneje naslanjale pri iskanju učinkovitih rešitev, ostaja tudi v šolskem in študijskem letu 2026/27 skrb za varno in spodbudno učno okolje. Ta usmeritev vključuje premišljeno vključevanje samoevalvacije, sodobnih učnih tehnologij in pristopov v vzgojno-izobraževalni proces, s posebnim poudarkom na dobrobiti vseh udeležencev. Gre za prečno temo, ki se odraža v programih profesionalnega usposabljanja strokovnih delavcev.

Varno in spodbudno učno okolje, v katerem udeleženci pridobivajo pozitivne izkušnje, pomembno prispeva k večji motivaciji, boljši vključenosti v proces ter posledično k večji uspešnosti. Takšno okolje pozitivno vpliva na kakovost vzgojno-izobraževalnega dela, saj strokovni delavci v njem učinkoviteje opravljajo svoje naloge in s tem pomembno prispevajo k celostnemu razvoju sistema. Z nadaljnjim vlaganjem v to področje želimo utrjevati temelje kakovostnega in vključujočega vzgojno-izobraževalnega sistema.

1. tema: Poučevanje, učenje in vrednotenje dosežkov v učnem in študijskem procesu s poudarkom na sodobni učni tehnologiji in inovativnih pristopih poučevanja in učenja

V hitro spreminjajočem se tehnološkem okolju se od strokovnih delavcev v vzgoji in izobraževanju pričakuje nenehno nadgrajevanje strokovnega znanja ter usposabljanje za uporabo sodobnih didaktičnih pristopov. Ključni izzivi vključujejo izvajanje pouka v pogojih kombiniranega učenja, uporabo digitalnih tehnologij ter uvajanje inovativnih metod poučevanja, ki omogočajo učinkovit prenos znanja na učence, dijake, študente in udeležence izobraževanja odraslih.

V okviru te prednostne teme želimo vključiti programe, ki spodbujajo odprtost do uporabe aktivnih metod poučevanja, sodobnih tehnik učenja, didaktičnih pripomočkov ter različnih virov znanja. Poseben poudarek je na vrednotenju učnih dosežkov, vključevanju ključnih kompetenc in dvigu digitalnih kompetenc strokovnih delavcev. V tem okviru jih želimo med drugim seznaniti s pomenom učinkovite in odgovorne integracije umetne inteligence na področje vzgojno-izobraževalnega procesa s poudarkom na orodjih umetne inteligence za personalizirano učenje, prilagajanju vsebin, avtomatizirani povratni informaciji, analitiki učnih poti, možnostmi uporabe umetne inteligence pri razvijanju kritičnega razmišljanja, upravljanju s podatki, ki so zaupne narave, ter razvijanju razumevanja, kako umetna inteligenca spreminja poklice in kompetence, ki bodo v prihodnje potrebne na trgu dela.

Pomemben del te teme predstavljajo tudi programi, ki razvijajo oblike kombiniranega izobraževanja. Le-to vključuje prepletanje različnih učnih okolij (šolski prostor, dom, kulturne ustanove, narava ipd.) ter uporabo digitalnih in nedigitalnih učnih orodij. Udeleženci potrebujejo več stika z naravo, gibanja in medvrstniškega sodelovanja, kar se lahko uresničuje čez naravoslovne, tehniške in kulturne dneve, šolo v naravi ter pouk na prostem.

Posebno pozornost namenjamo pripravi in izvajanju izobraževalnih programov ter programov nadaljnega poklicnega usposabljanja, ki vključujejo izvedbeni kurikulum, timsko in medpredmetno poučevanje ter sodobna orodja za vrednotenje znanja. Med slednjimi izstopajo formativno spremljanje, razvojni (e-)portfolio, personalizirano in sodelovalno učenje, analitika učenja ter orodja in platforme podprte z umetno inteligenco.

Na področju poklicnega in strokovnega izobraževanja je ključno oblikovanje kakovostnih standardov znanja, opisnikov in kriterijev ocenjevanja. Pri tem ima pomembno vlogo usposabljanje mentorjev ter sodelovanje z gospodarstvom, kar prispeva h kakovostnemu strokovnemu razvoju.

Nepogrešljiv del te teme so tudi programi, namenjeni poučevanju mlajših otrok v glasbeni šoli, ki temeljijo na sodobnih spoznanjih razvojne psihologije in pedagogike ter utrjujejo psihološki in razvojni vidik poučevanja.

2. tema: Trajnostni razvoj in aktivno državljanstvo

Vzgoja in izobraževanje za trajnostni razvoj predstavlja temelj globalnega učenja, ki temelji na transformativnem učenju. To vodi k spremembam v delovanju posameznika in institucije ter spodbuja odgovorno ravnanje v družbenem, okoljskem in gospodarskem kontekstu. Načela trajnostnega razvoja vključujejo tudi koncept aktivnega in globalnega državljanstva, ki v sodobnih izobraževalnih sistemih postaja vse pomembnejši.

Za kakovosten vzgojno-izobraževalni proces je ključno, da strokovni delavci razvijajo kompetence za prevzemanje različnih vlog, ob zavedanju vpliva svojih dejavnosti na širšo družbeno skupnost. Aktivno državljanstvo se mora razvijati celostno, osebne identitete do lokalne, nacionalne, regionalne in globalne ravni, kar učencem in dijakom omogoča oblikovanje jasnih predstav o družbi ter spodbuja njihovo aktivno vključevanje v vse njene ravni.

Koncept aktivnega državljanstva zajema vsesplošno družbeno udeležbo, usmerjeno v skupno dobro, krepitev demokratičnosti, odgovornosti, solidarnosti ter občutka pripadnosti. V tem okviru je pomembno tudi spodbujanje mobilnosti, večjezičnosti ter olajšano prehajanje strokovnih delavcev med različnimi vzgojno-izobraževalnimi ustanovami in področji dela, kar prispeva k razvoju globalnega učenja.

Pomemben vidik trajnostnega razvoja je tudi ozaveščanje o pomenu gospodarnega ravnanja s hrano. Strokovni delavci morajo biti opolnomočeni za vključevanje prehranskih, okoljskih, zdravstvenih in varnostnih vidikov prehranjevanja v vzgojno-izobraževalni proces.

Programi v okviru te teme naj strokovne delavce seznanjajo z izzivi podnebnih sprememb ter jih vodijo k celostnemu razumevanju trajnostnih ciljev, kot jih opredeljuje Agenda ZN za trajnostni razvoj do leta 2030. Poudarek je na učenju za spremembo – transformativnem učenju, ki spodbuja institucionalne premike in krepi zavedanje o soodvisnosti ljudi v lokalnem in globalnem okolju.

V okviru te prednostne teme pričakujemo programe, ki celostno obravnavajo trajnostni razvoj in aktivno državljanstvo, vključujejo globalno učenje ter se osredotočajo na izobraževanje kot trajnostni cilj in kot orodje za doseganje vseh trajnostnih ciljev. Poseben poudarek naj bo na programih o finančni pismenosti, ki pripravljajo na samostojno gospodarjenje in krepitev odgovornosti do lastnega finančnega stanja (ustrezen odnos do denarja in lastnih financ, osebno finančno načrtovanje, proračun, varčevanje, investiranje, kreditiranje in zavarovanje, razumevanje osnov ekonomije, inflacije, obrestnih mer in njihovega vpliva na posameznika ter družbo, ...).

Prav tako v tem okviru pričakujemo programe, ki obravnavajo problematiko radikalizacije in nasilnega ekstremizma, z namenom zgodnjega prepoznavanja tveganj ter oblikovanja ustreznega strokovnega odziva v vzgojno-izobraževalnem okolju.

3. tema: Nadarjeni v vzgojno-izobraževalnem procesu ter vzgoja in izobraževanje otrok s posebnimi potrebami (senzibilizacija in usposabljanje za uporabo novih pedagoških metod in pristopov)

Prepoznavanje nadarjenih otrok, učencev in dijakov ter delo z otroki s posebnimi potrebami zahteva visoko stopnjo senzibilnosti, strokovnega znanja in razumevanja raznolikosti razvojnih poti. Strokovni delavci morajo razpolagati s ključnimi znanji za prepoznavanje potencialov nadarjenih ter razumevanje značilnosti posameznih skupin otrok s posebnimi potrebami, da lahko ustrezno prilagajajo didaktične pristope in metode poučevanja.

V okviru te prednostne teme želimo vključiti programe, ki podpirajo uporabo kombiniranega izobraževanja, digitalnih tehnologij in inovativnih pedagoških pristopov, s ciljem omogočiti vsem udeležencem vzgojno-izobraževalnega procesa optimalni razvoj njihovih sposobnosti. Poseben poudarek namenjamo delu z nadarjenimi znotraj rednega pouka, kjer je treba ustvarjati raznoliko in zahtevnejšo učne izkušnje, saj nadarjeni pogosto razmišljajo izven ustaljenih okvirjev.

Tematsko področje vključuje tudi programe za usposabljanje mentorjev, šolskih svetovalnih služb in učiteljev, ki poudarjajo pomen individualizacije, diferenciacije in personalizacije učnega procesa. Cilj je izboljšati prepoznavanje in podporo nadarjenim ter otrokom s posebnimi potrebami, ob upoštevanju njihovih specifičnih razvojnih, učnih in socialnih potreb.

Tako na področju nadarjenih kot na področju posebnih potreb obstaja vrsta pedagoških metod, ki jih strokovni delavci pogosto še ne poznajo. Zato želimo s programi usposabljanja omogočiti njihovo širšo uporabo in vključevanje v vsakodnevno pedagoško prakso, s čimer se krepi kakovost in inkluzivnost vzgojno-izobraževalnega sistema.

4. tema: Izvajanje vseživljenjske karijerne orientacije s poudarkom na zagotavljanju enakih možnosti ranljivih skupin

Vseživljenjska karierna orientacija je v sodobnih strokovnih konceptih opredeljena kot proces razvijanja kompetenc za načrtovanje in vodenje kariere, ki vključuje pridobivanje znanja, razvijanje spretnosti, izkušenj ter oblikovanje odnosa do lastne poklicne poti. Temeljni cilj je opolnomočiti posameznike – študente, udeležence izobraževanja odraslih in druge – za samostojno načrtovanje kariere, ki jim omogoča uspešno izobraževanje in delo skozi celotno življenje. S tem se krepi njihova zmožnost za dejavno vključevanje v družinsko, poklicno in državljansko vlogo.

V okviru te prednostne teme želimo vključiti programe, ki strokovne delavce usposabljaajo za delo z udeleženci iz različnih ranljivih in odrinjenih skupin. To vključuje seznanjanje z novimi modeli svetovanja, terenskega dela, razvojem motivacije ter najnovejšimi strokovnimi dognanji, ki so ključna za vzpostavitev ustrezne motivacije za učenje in vključevanje v izobraževalni proces. Pri tem je pomembno upoštevati značilnosti odraslih udeležencev, njihovo predhodno pridobljeno znanje in kompetence ter potrebe po prilagojenem pristopu.

Poseben poudarek namenjamo programom, ki krepijo kompetence strokovnih delavcev za ugotavljanje in vrednotenje neformalno ter priložnostno pridobljenega znanja in spretnosti. Pomembno je, da se v izobraževalni proces vključujejo aktivne in učinkovite metode, sodobni pristopi, ustrezni viri, gradiva, orodja in didaktični pripomočki – vključno z digitalno tehnologijo – za doseganje večje motivacije, zlasti pri ranljivih ciljnih skupinah. Izpostaviti želimo tudi priložnosti (potencial), ki jih prinaša umetna inteligenca za udeležence (učence, dijake, študente, odrasle) ranljivih skupin.

Ranljive skupine vključujejo otroke, učence, dijake, študente in odrasle, ki so socialno ali ekonomsko ogroženi, priseljence, Rome, osipnike, mlade, ki zgodaj opustijo šolanje, starejše odrasle, invalide, obsojence ter druge skupine z omejenim dostopom do socialnih, kulturnih in ekonomskih virov. V tem kontekstu je ključno, da se v izobraževalne ukrepe vključijo strokovni delavci iz formalnega in neformalnega izobraževanja ter izobraževalci odraslih, ki delujejo v različnih dejavnostih.

V okviru te teme želimo ponuditi programe, ki prispevajo k večji vključenosti vseh udeležencev v vseživljenjsko učenje ter krepijo enake možnosti za dostop do kakovostnega izobraževanja in kariernega razvoja.

5. tema: Socialno čustvene kompetence ter zdravje in dobrobit v vzgoji in izobraževanju ter opolnomočenje strokovnih delavcev za soočanje s temami duševne, telesne in socialne dobrobiti

Poleg doseganja kognitivnih ciljev v vzgojno-izobraževalnem procesu pridobivajo vse večji pomen tudi nekognitivni vidiki, kot so socialno-čustvene kompetence ter zdravje in dobrobit vseh udeležencev – učencev, dijakov, študentov, odraslih ter strokovnih delavcev. Zdravje in dobrobit zaposlenih v vzgoji in izobraževanju je ključen dejavnik kakovosti sistema, saj neposredno vpliva na njihovo zadovoljstvo, učinkovitost poučevanja in dobro počutje udeležencev izobraževanja.

K dvigu zdravja in dobrobiti strokovnih delavcev prispevajo ustrezni delovni pogoji, podpora profesionalnemu razvoju, sodelovalno delovno okolje, vključevanje v razvoj izobraževalnega sistema ter dvig ugleda poklica v družbi. Učenje in poučevanje v šolah vključuje močno čustveno in socialno komponento, zato je pomembno, da se v pedagoški proces vključujejo vsebine, ki naslavlja zdrav življenjski slog, duševno zdravje, preprečevanje zasvojenosti, gibanje in prehrano.

Vzgojno-izobraževalni prostor je tudi prostor inkluzije in socializacije, kjer je treba spodbujati razvoj socialnih veščin, sodelovanja, strpnosti, spoštovanja različnosti (glede spolne usmerjenosti, jezika, kulture, vere ipd.), pozitivne samopodobe, spoštljive komunikacije in sposobnosti reševanja konfliktov. To prispeva k boljši socialni opremljenosti posameznika in kakovostnejšemu življenju.

V okviru te teme želimo vključiti tudi programe, ki strokovne delavce usmerjajo k ozaveščanju učencev, dijakov in odraslih o varovanju osebnih podatkov, zasebnosti v digitalnih okoljih, zaščiti pred nevarnostmi na spletu ter spodbujajo spoštljivo spletno komunikacijo. Pomemben prispevek k razumevanju teh tem imajo tudi kulturno-vzgojne dejavnosti, ki preko knjig, filmov, predstav in razstav približajo posamezniku kompleksne vsebine na starosti primeren način.

Cilj te prednostne teme je ponuditi izobraževanja za strokovne delavce, ki jim omogočajo pridobitev znanj za ustvarjanje pozitivne in vključujoče razredne ter šolske klime. S tem se krepi sposobnost posredovanja vzgojno-izobraževalnih vsebin, ki preko socialnega in čustvenega učenja ter skrbi za zdrav življenjski slog zmanjšujejo tesnobo pri učencih in prispevajo k višjemu učnemu uspehu ter večjemu življenjskemu zadovoljstvu.

6. tema: Svetovalno delo v vzgojno izobraževalnem in študijskem procesu

Svetovalno delo v vzgojno-izobraževalnem procesu zahteva celosten in kompleksni pristop, ki temelji na strokovni usposobljenosti, posebnem strokovnem znanju ter sposobnosti vzpostavljanja svetovalnega odnosa. Svetovalni delavci se na strokovno avtonomen način vključujejo v reševanje pedagoških, psiholoških in socialnih vprašanj ter sodelujejo z vsemi

udeleženci vzgojno-izobraževalnega procesa, po potrebi pa tudi z ustreznimi zunanjimi ustanovami.

Vloga svetovalne službe presega individualiziran pristop, saj se njeno delovanje razteza na sodelovanje z ravnatelji, učitelji, starši, učenci, dijaki, študenti in drugimi strokovnimi delavci. V sodobnem izobraževalnem okolju se svetovalni delavci pogosto soočajo z nerazumevanjem svoje vloge, kar lahko vpliva na učinkovitost njihovega dela in na kakovost podpore, ki jo nudijo.

V okviru te prednostne teme želimo vključiti programe, ki svetovalne delavce opolnomočijo za učinkovito in celostno reševanje kompleksnih vprašanj v vzgojno-izobraževalnem procesu. To vključuje pedagoške, psihološke, socialne, sociološke in druge vidike, z namenom krepite njihove zmožnosti za kritično, objektivno in strokovno sodelovanje z vsemi udeleženci ter z zunanjimi strokovnimi sodelavci – zlasti pri obravnavi vzgojnih odklonskih vedenj, sodelovanju s starši in povezovanju z drugimi strokovnimi organizacijami.

Poseben poudarek namenjamo programom, ki obravnavajo različne prehode v izobraževalnem procesu (npr. prehod iz vrtca v šolo, iz osnovne v srednjo šolo, menjava šole ipd.), saj ti predstavljajo občutljive točke v življenju otrok in mladostnikov. Prav tako želimo ponuditi programe, ki ponovno osvetljujejo pomen svetovalnega dela za ravnatelje in druge strokovne delavce, ter omogočajo različne oblike strokovne podpore, kot so coaching, supervizija, intervizija in mediacija.

Vloga svetovalne službe je ključna na vseh ravneh vzgoje in izobraževanja, še posebej pa na področju poklicnega in strokovnega izobraževanja ter izobraževanja odraslih, kjer je še dodatno potrebno prilagajanje svetovalnih pristopov specifičnim potrebam posameznih ciljnih skupin.

7. tema: Razvoj sporazumevalne zmožnosti v slovenskem jeziku, dvojezičnosti/večjezičnosti in medijske pismenosti

Osrednji cilj slovenske jezikovne politike je oblikovanje skupnosti samostojnih govorcev z razvito sporazumevalno zmožnostjo v slovenskem jeziku, ob hkratnem razvoju kakovostnega znanja drugih jezikov, bralne kulture, jezikovne samozavesti ter pripravljenosti za sprejemanje jezikovne in kulturne različnosti. Bralna pismenost in kultura predstavljata temelj za razvoj drugih pismenosti, med njimi tudi medijske pismenosti, ki v sodobni informacijski družbi postaja ključen dejavnik aktivnega državljanstva.

V okviru te prednostne teme pričakujemo programe, ki vključujejo elemente razumevanja delovanja medijev, ustvarjanja medijskih vsebin ter priprave otrok, učencev, dijakov, študentov in odraslih na samostojen, koherenten in kritičen odziv na informacije. Pomemben je tudi razvoj sposobnosti oblikovanja in izražanja stališč ter suverenega nastopa, zlasti na področju retorike, ob hkratnem prepoznavanju teh elementov pri drugih.

Strokovne delavce želimo opolnomočiti tako z vidika njihovega osebnega in kariernega razvoja kot tudi z znanji o didaktičnih pristopih za implementacijo teh vsebin v poučevanje, prilagojeno razvojni in starostni stopnji učencev in dijakov. Cilj je razviti sposobnosti za kritično sprejemanje in vrednotenje informacij ter za učinkovito sporazumevanje v različnih jezikovnih in kulturnih kontekstih.

V tem okviru pričakujemo programe, ki naslavlja dvig bralne pismenosti (npr. implementacija gradnikov bralne pismenosti pri vseh predmetih po celotni vertikali) in bralne kulture (motivacija za branje, povezovanje s knjižnicami), ob upoštevanju razlik med spoloma. Pomembne vsebine vključujejo tudi slovenščino kot drugi jezik za otroke, učence, dijake, študente, priseljence in

Rome, slovenski znakovni jezik, prilagojene načine sporazumevanja za govorce s posebnimi potrebami, učinkovito rabo jezikovnih priročnikov in tehnologij ter medkulturnost.

Poseben poudarek namenjamo večjezičnim didaktičnim pristopom, ki temeljijo na poučevanju z občutkom za jezik in upoštevajo raznolike jezikovne repertoarje udeležencev vzgojno-izobraževalnega procesa. K razvoju sporazumevalne zmožnosti pomembno prispevajo tudi kulturno-vzgojne dejavnosti, ki spodbujajo spoznavanje umetnosti, kulture in razvoj ustvarjalnosti.